

доступним інструментом для контролю над діяльністю владних структур, ефективності планування і використання бюджетних коштів на регіональному і національному рівнях.

Список бібліографічних посилань:

1. Кричкевич І., Тарнай / Кращі практики бюджетної прозорості та підзвітності органів місцевого самоврядування. //Ігор Кричкевич, Володимир Тарнай. Центр «Ейдос», К., 2018.
2. Головенко Р. / Як працює доступ до інформації. // Роман Головенко. ІМІ, – К., 07. 05. 2013. URL: (<https://imi.org.ua/articles/yak-pratsyuje-dostup-do-informatsiji>)

УДК 342. 9

Світлана Сергіївна ВАЩЕНКО,

заступник директора Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9786-5398>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСЦИПЛІНАРНИХ ПРОВАДЖЕНЬ ЩОДО ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Реалізація дисциплінарних проваджень щодо поліцейських зарубіжних країн має ряд особливостей, які стосуються підстав дисциплінарної відповідальності, правового статусу учасників процедури, порядку реалізації та інших аспектів розгляду та вирішення справ про вчинення дисциплінарних проступків.

У більшості європейських держав правове регулювання дисциплінарних проваджень зводиться до визначення підстав дисциплінарної відповідальності, видів дисциплінарних стягнень та порядку їх накладання, які закріплюються у спеціалізованих законодавчих актах, що регулюють діяльність поліції. Серед таких нормативно-правових актів Закон Республіки Словенія про поліцію 1998 р., Поліцейський закон Королівства Нідерланди 1993 р., Закон Чеської Республіки про службові відносини службовців формувань безпеки 2003 р., Закон декрет Португальської Республіки про статус поліцейських 2009 р., Органічний закон Королівства Іспанії про сили і корпуси безпеки 1986 р. та інші. Є держави, де не існує поділу дисциплінарних проваджень щодо державних службовців та службовців правоохоронних органів, а переважно суб'єктом дисциплінарного провадження є «публічний службовець». Найбільш детально регламентовані дисциплінарні провадження щодо поліцейських в законодавстві Королівства Бельгії, Республіки Польща та Чеської Республіки.

У Королівстві Бельгії правом накладати дисциплінарні стягнення на поліцейських, відповідно до Закону Королівства Бельгії про дисциплінарний статут персоналу поліцейських служб від 19 травня 1999 року, наділені два види суб'єктів: ординарні та вищі дисциплінарні органи. Перші з них розглядають незначні дисциплінарні проступки, другі – більш тяжкі. Застосування такого дисциплінарного стягнення як звільнення, що застосовується до членів генеральної дирекції судової поліції або територіальної судової дирекції вимагає обов'язкового погодження з Міністром юстиції.

Законодавство Бельгії закріпило обов'язок особи, яка притягується до дисциплінарної відповідальності, співпрацювати з посадовими особами, які проводять службове розслідування, відповідати на поставлені питання, передавати документи та речі, які стосуються дисциплінарного проступку. У той же час закон передбачає і механізм захисту поліцейського від неправомірних рішень, який полягає в тому, що жодне рішення про санкції не може бути прийняте без попереднього інформування зацікавленої особи про її право бути заслуханим усно (1). Рішення про притягнення поліцейського до дисциплінарної відповідальності приймається колегією. Воно надсилається відповідному службовцю не пізніше ніж через п'ятнадцять днів після закінчення тридцятиденного терміну, передбаченого для надання пояснень по суті дисциплінарної справи. Якщо протягом вказаного терміну рішення не прийнято, то вважається, що дисциплінарний орган відмовився від притягнення поліцейського до дисциплінарної відповідальності.

Крім ординарного та вищого дисциплінарних органів, у Королівстві Бельгія функціонує Дисциплінарна рада, яка розглядає скарги на рішення вищих дисциплінарних органів, якщо особа вважає, що вони є неправомірними.

Закон Республіки Польща про поліцію від 1990 року досить детально закріпив порядок реалізації дисциплінарних проваджень щодо поліцейських. На відміну від багатьох інших держав, у тому числі України, в ньому закріплено підстави для відкриття провадження, припинення та закриття. Дисциплінарне провадження веде дисциплінарний представник, якого призначає дисциплінарний керівник строком на 4 роки з числа поліцейських, які проходять безстрокову службу. На дану посадову особу покладається обов'язок збору доказів та виконання всіх дій, необхідних для вирішення справи (допит свідків, особи, яка обвинувачується у вчиненні дисциплінарного проступку, проведення оглядів тощо). Про такі проведені дії дисциплінарний представник складає протоколи, з якими під підпис ознайомлюються всі присутні особи. Відмова від його підписання має бути зафіксована в протоколі. Також під час дисциплінарного провадження можуть видаватися постанови, зокрема за результатами проведення процедури розгляду та вирішення справи про дисциплінарне правопорушення.

Досить детально польське законодавство визначило права особи, щодо якої здійснюється дисциплінарне провадження. Так, обвинувачений має право на: 1) відмову надавати пояснення; 2) подавати повідомлення про докази; 3) переглядати акти дисциплінарного провадження, а також робити з них нотатки; 4) призначення захисника, яким може бути поліцейський, адвокат або правовий радник; 5) подання дисциплінарному керівнику скарг на постанови, видані у ході провадження дисциплінарним представником, у 3-денний строк з дня вручення та у випадках, вказаних у законі (2).

Необхідно також зазначити, що дисциплінарне провадження щодо поліцейських Польщі є двоінстанційним, що проявляється в можливості протягом семи днів з дня винесення рішення оскаржити до вищестоящего дисциплінарного керівника.

Подібним чином реалізуються дисциплінарні провадження і щодо поліцейських Чеської Республіки. У Законі Чеської Республіки про поліцію детально розглядається питання як предмета провадження, особливостей провадження, залежно від цього предмету (про дисциплінарний проступок або про дію, яка має ознаки проступку) так і характеризується його стадії (відкриття, зупинення, прийняття рішення, набрання законної сили та виконання рішення, перегляд рішення, відновлення провадження) (3).

Проаналізувавши порядок реалізації дисциплінарних проваджень щодо працівників правоохоронних органів в зарубіжних державах, можна виокремити такі позитивні риси їх досвіду у цій сфері, які доцільно запровадити і в Україні:

- призначення незалежних суб'єктів з числа працівників поліції, які будуть проводити дисциплінарні провадження та нормативне закріплення їх прав та обов'язків з проведення службового розслідування;
- нормативно визначити порядок проведення службового розслідування та його документальне оформлення;
- закріпити обов'язок посадової особи, яка проводить службове розслідування, ознайомлювати особу, що якої розглядається справа, під підпис з матеріалами службового розслідування;
- диференціювати процедуру розгляду справи про дисциплінарне правопорушення в залежності від тяжкості дисциплінарного проступку.

Список бібліографічних посилань:

1. Статус поліції: міжнародні стандарти і зарубіжне законодавство / За заг. редакцією О. А. Банчука. – К.: Москаленко О. М., 2013. – 588 с. URL: <http://pravo.org.ua/img/books/files/statuspolicii-banchuk-2013.pdf>.
2. Закон Республіки Польща про поліцію від 1990 року URL: <http://pravo.org.ua/files/Criminal%20justice/Poland.pdf>

3. Policii České republiky, 273/2008 Sb: Zákon ze dne 17. července 2008
URL: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakon> Par.
jsp?idBiblio=67272&nr=273~2F2008&rpp=15#local-content.

УДК 351. 74: 343. 35

Борис Георгійович ГОЛОВКО,

доцент кафедри загальноправових дисциплін Харківського
національного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук,
доцент

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-88>

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ У ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ

Як відомо, однією з найсуттєвіших перешкод на шляху розбудови держави Україна є корупція. Тема боротьби з корупцією в правоохоронній діяльності залишається актуальною для багатьох країн. Можна стверджувати, що жодна з проблем у поліцейській діяльності не завдає стільки шкоди як корупція. Тому розвинені країни приділяють значну і постійну увагу попередженню, виявленню і подоланню цього вкрай негативного явища.

З метою обмеження корупції в поліції світове співтовариство застосовує чималу кількість різних форм протидії. В основі боротьби з корупцією покладене право людини на чітке, засноване на законі, виконання поліцією службових обов'язків. Серед правових заходів, перш за все, слід виділити антикорупційне законодавство. Декларація «Про поліцію» Парламентської асамблеї Ради Європи 8 травня 1978 р. стверджує, що поліцейські повинні діяти чесно, неупереджено і з почуттям власної гідності, при цьому слід утримуватися від будь-яких проявів корупції і рішуче їм протидіяти (1). Генеральна Асамблея ООН 17 грудня 1979 р. затвердила «Кодекс поведження посадових осіб з підтримання правопорядку», який встановлює, що «посадові особи з підтримання правопорядку не чинять яких-небудь актів корупції. Вони також усіяко перешкоджають будь-яким актам корупції й борються з ними». Ця теза набула розвитку у Загальних стандартах боротьби з корупцією в поліцейських відомствах і органах, затверджених Генеральною асамблеєю Інтерполу 21-24 жовтня 2002 р. 14 грудня 2005 р. набула чинності Конвенція ООН проти корупції. Серед більш ніж 140 держав, які підписали і ратифікували цей документ, є Україна (2).

Крім виконання міжнародних вимог і стандартів протидії корупції, у багатьох державах прийняті спеціальні закони. Одними з перших закони про запобігання корупції затвердили Великобританія, США, Франція, Італія, Канада. В інтересах боротьби з корупцією розробляються як